

FREMMEDE ARTER

Hva vet nordmenn om fremmede arter og hvordan de bør håndteres?

SABIMA

GAME CHANGERS

Undersøkelsen er gjennomført via online panel blant et representativt utvalg av Norges befolkning med hensyn til alder, kjønn og region

N=1000
Totalt antall svar

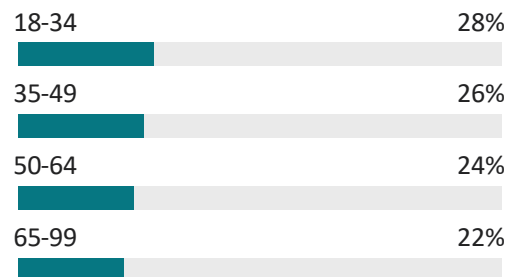

7-10 November 2023
Feltperiode

Norges befolkning
Målgruppe

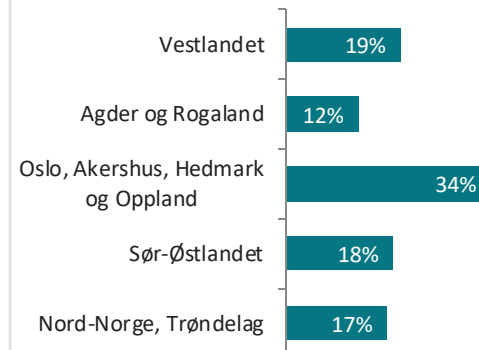
ALDER

KJØNN

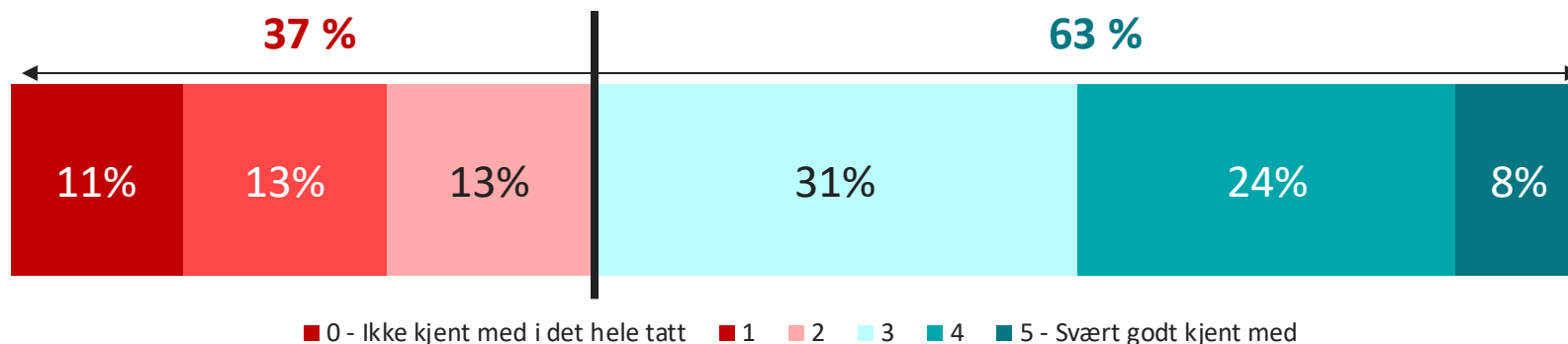

GEOGRAFI

Kjenner du til at noen plante- og dyrearter og andre levende organismer kan true norsk natur?

63 % av nordmenn er over middels godt kjent med at noen arter kan true norsk natur

- Kun 5 % i Nord-Norge og Trøndelag svarer 'ikke i det hele tatt', lavere enn på landsbasis.
- Ingen signifikante forskjeller mellom kjønn eller mellom ulike aldersgrupper

Hvor godt kjenner du til utfordringene med fremmede, skadelige arter? Velg det alternativet som passer best for deg.

Nesten halvparten av nordmenn skulle ønske de visste mer om hvordan de kan bidra for å bekjempe problemet med fremmede arter.

Dette er første gang jeg hører om at fremmede arter er et problem.

11%

Jeg har hørt om problemet med fremmede arter, men det angår ikke meg.

14%

Jeg vet at fremmede arter er et problem, og skulle ønske jeg visste mer om hvordan jeg kan bidra.

47%

Jeg har hørt om fremmede arter, og satt meg litt inn i hva jeg kan gjøre for å bidra.

17%

Jeg er opptatt av problemet, og bidrar der jeg kan for å bekjempe fremmede, skadelige arter.

7%

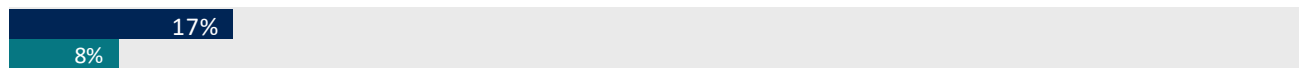
Jeg har hørt om fremmede arter, men er uenig i at det er et problem.

4%

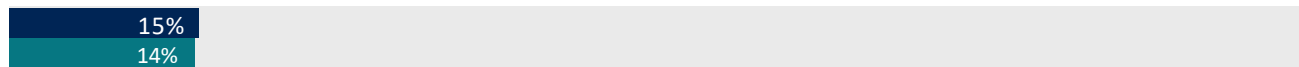
- 15 % i aldersgruppen under 50 år svarer at det er første gang de hører at fremmede arter er et problem (11 % totalt)
- 21 % av befolkningen i Agder og Rogaland mener problemet ikke angår dem (14 % totalt)

De som disponerer hage har mer kjennskap til utfordringene med fremmede arter enn som ikke har hage.

Dette er første gang jeg hører om at fremmede arter er et problem.

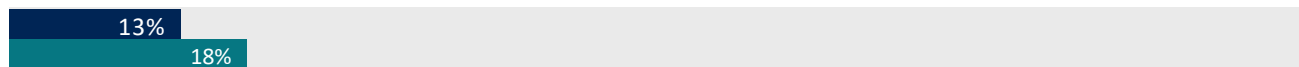
Jeg har hørt om problemet med fremmede arter, men det angår ikke meg.

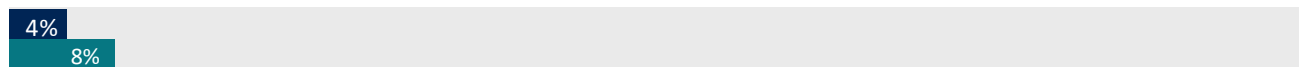
Jeg vet at fremmede arter er et problem, og skulle ønske jeg visste mer om hvordan jeg kan bidra.

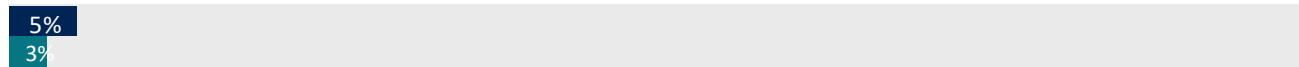
Jeg har hørt om fremmede arter, og satt meg litt inn i hva jeg kan gjøre for å bidra.

Jeg er opptatt av problemet, og bidrar der jeg kan for å bekjempe fremmede, skadelige arter.

Jeg har hørt om fremmede arter, men er uenig i at det er et problem.

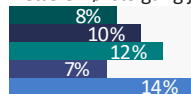
- Nær 2 av 10 (17%) blant de som ikke disponerer hage svarer det er første gang de hører at fremmede arter er et problem. Dette er signifikant flere enn de som har hage (8%) og blant totalen (11%)

 Ikke hage

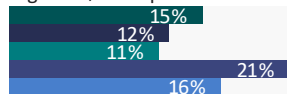
 Hage

Flere blant de som bor i *Oslo, Akershus, Hedmark eller Oppland* har hørt om fremmede arter og har satt seg inn i hvordan de kan bidra

Dette er første gang jeg hører om at fremmede arter er et problem.

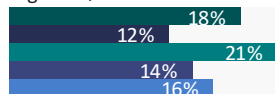
Jeg har hørt om problemet med fremmede arter, men det angår ikke meg.

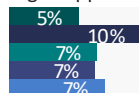
Jeg vet at fremmede arter er et problem, og skulle ønske jeg visste mer om hvordan jeg kan bidra.

Jeg har hørt om fremmede arter, og satt meg litt inn i hva jeg kan gjøre for å bidra.

Jeg er opptatt av problemet, og bidrar der jeg kan for å bekjempe fremmede, skadelige arter.

Jeg har hørt om fremmede arter, men er uenig i at det er et problem.

- De som bor i *Oslo, Akershus, Hedmark eller Oppland* (21%) svarer i større grad enn snittet (17%) at de har hørt om fremmede arter og har satt seg inn i hva de kan gjøre for å bidra.
- Flere blant de som bor i Agder eller Rogaland (21%) er klar over problemet med fremmede arter, men at det ikke angår dem. Her svarer 14% av totalen det samme.

Fremmede arter er planter, dyr og sopp som har blitt spredd med menneskers hjelp via blant annet handel og transport. De blir skadelige for norsk natur når de sprer seg raskt over store områder og/eller fortrenger det opprinnelige mangfoldet av arter. Hvilke av de følgende artene er du kjent med at er fremmede, skadelige arter? Huk av så mange du vil.

Over halvparten av befolkningen kjenner til brunskogsnegle, pikkellaks og kongekrabbe

	Totalen	Menn	Kvinner
Brunskogsnegle (Iberiasnegle)	56%	55%	57%
Pikkellaks	54%	65%	43%
Kongekrabbe	53%	61%	45%
Stillehavstøsters	42%	47%	37%
Mink	33%	38%	27%
Hagelupin, sandlupin, jærlupin	30%	28%	32%
Sitkagran	26%	33%	20%
Gullregn	21%	21%	21%
Kanin	15%	19%	12%
Skogskjegg	13%	13%	13%
Japansk drivtang	11%	14%	8%
Harlekinmarihøne	10%	8%	13%
Rynkerose	10%	7%	13%
Signalkrepser	10%	12%	7%
Mispeler	10%	10%	9%
Parkslirekne	10%	9%	10%
Kanadagullris	8%	5%	11%
Fagerfredløs og krypfredløs	7%	4%	10%
Blåhegg	6%	7%	5%
Purpurspirea, klasespirea, rognspirea	5%	4%	5%
Russesvalerot	4%	2%	4%
Gravbergknapp	3%	3%	3%
Honningknoppurt	3%	3%	2%
Filtarve	2%	9%	14%
Ingen av disse	12%		

- Kjennskapen til de fleste av artene øker med alder, og er høyest i aldersgruppen over 65 år. 16 % i aldersgruppen under 50 år svarer 'ingen av disse'.
- Kvinner kjenner i større grad til planteartene, og menn i større grad til dyreartene
- Kjennskap til ulike arter varierer med region, f.eks. Er Sitkagran mer kjent på sør- og vestlandet (36%), pikkellaks i Nord-Norge og Trøndelag (65 %) og Stillehavstøsters på Sør-østlandet (53 %).

Tekst markert i **grønt** indikerer signifikant **større** enn snittet
Tekst markert i **rødt** indikerer signifikant **lavere** enn snittet

I hvilken grad er du kjent med følgende:

Begrenset kjennskap til hvilke ringvirkninger fremmede arter har, og hva slags arbeid som gjøres for å håndtere problemet

I Norge har vi en fremmedartsliste der eksperter har vurdert artenes risiko for å gjøre skade.

I Norge har vi en forbudsliste med arter det er forbudt å importere, selge og sette ut.

Fremmede, skadelige arter er direkte årsak til andre arters utryddelse.

Skadelige, fremmede arter som ikke bekjempes vil koste samfunnet dyrt.

Mange fremmede arter som er registrert i Norge forventes å bli skadelige.

Problemet med skadelige, fremmede arter er økende, i Norge og globalt.

Naturpanelet har kommet med en rapport om fremmede arter nå i høst.

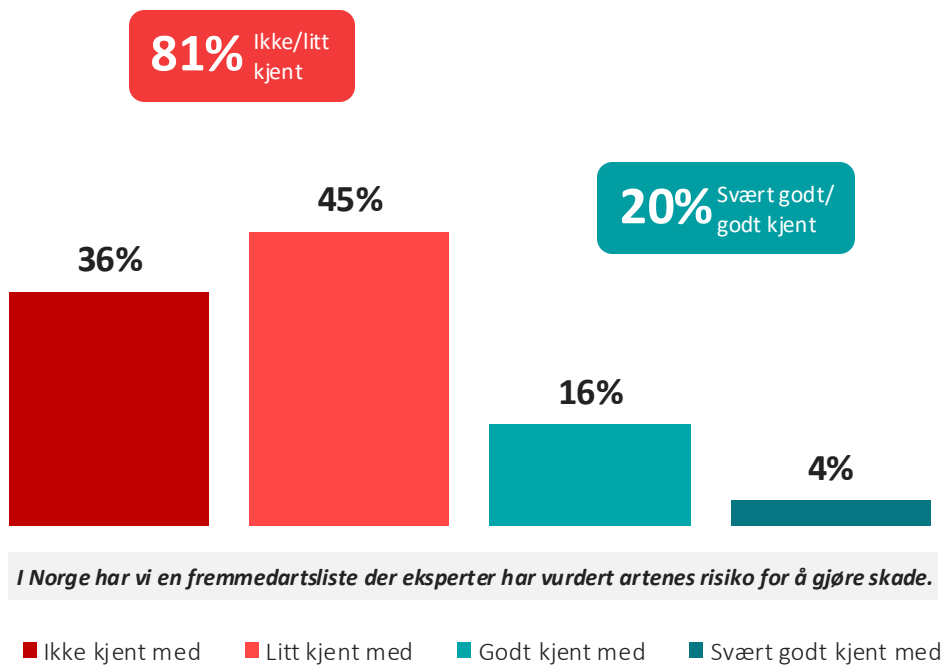
■ Ikke kjent med ■ Litt kjent med ■ Godt kjent med ■ Svært godt kjent med

- Færre enn 1 av 10 er godt/svært godt kjent med Naturpanelets rapport om fremmede arter
- 26 % er godt/svært godt kjent med forbudslisten, og 20 % med fremmedartslisten.
- Færre enn 1 av 3 er godt/ svært godt kjent med at problemet med fremmedarter er økende.

I hvilken grad er du kjent med følgende:

I Norge har vi en fremmedartsliste der eksperter har vurdert artenes risiko for å gjøre skade.

8 av 10 er litt eller ikke kjent med at Norge har en fremmedartsliste med ekspertvurderinger av arters risiko for å gjøre skade

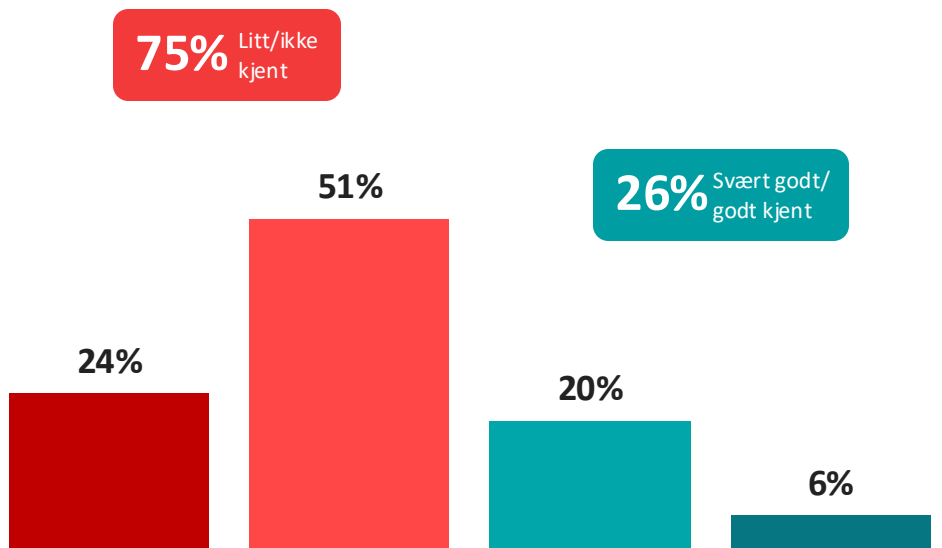

- Kjennskapen til fremmedartsliste i Norge synker med høyere alder og er høyest blant de under 35 år. Her svarer 29% at de er *godt eller svært godt kjent* med dette, mens 11% blant de over 65 år svarer det samme.
- Færre blant de som ikke disponerer hage svarer at de er *godt* (12%) eller *svært godt* (1%) kjent med Norges fremmedartsliste.

I hvilken grad er du kjent med følgende:

I Norge har vi en forbudsliste med arter det er forbudt å importere, selge og sette ut.

1 av 4 er godt eller svært godt kjent med at Norge har en forbudsliste over arter som det er forbudt å importere, selge eller sette ut

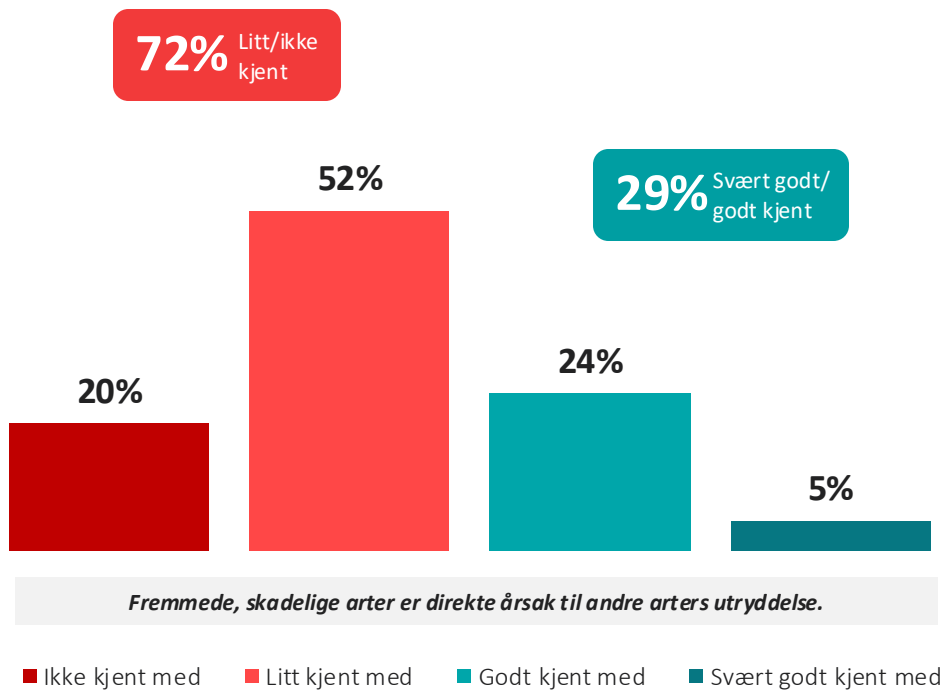
I Norge har vi en forbudsliste med arter det er forbudt å importere, selge og sette ut.

■ Ikke kjent med ■ Litt kjent med ■ Godt kjent med ■ Svært godt kjent med

- De som ikke disponerer hage svarer i større grad at de *ikke er kjent* (33%) med Norges forbudsliste over arter (24% totalt).
- Personer under 35 år (32%) svarer i større grad at de er *godt eller svært godt* kjent med Norges forbudsliste sammenlignet med de over 64 år (17%).

I hvilken grad er du kjent med følgende: Fremmede, skadelige arter er direkte årsak til andre arters utryddelse.

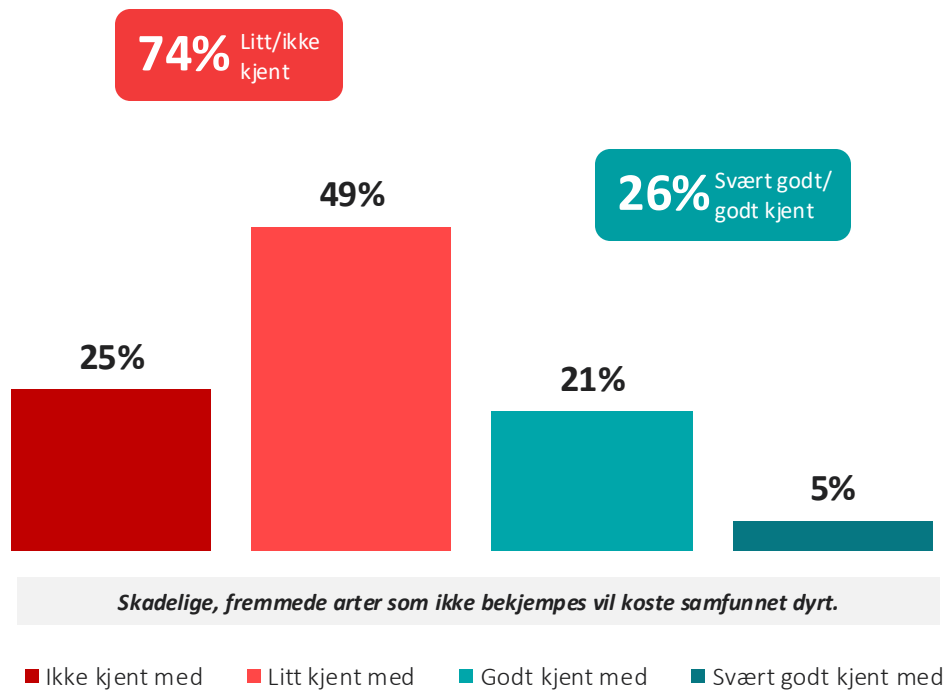
Nær 3 av 10 er godt eller svært godt kjent med at fremmede arter er direkte årsak til andre arters utryddelse.

- Kjennskapen (*godt eller svært godt kjent*) til at fremmede arter er direkte årsak til andre arters utryddelse er høyere blant de under 35 år (35%) enn de over 64 år (23%).

I hvilken grad er du kjent med følgende: Skadelige, fremmede arter som ikke bekjempes vil koste samfunnet dyrt.

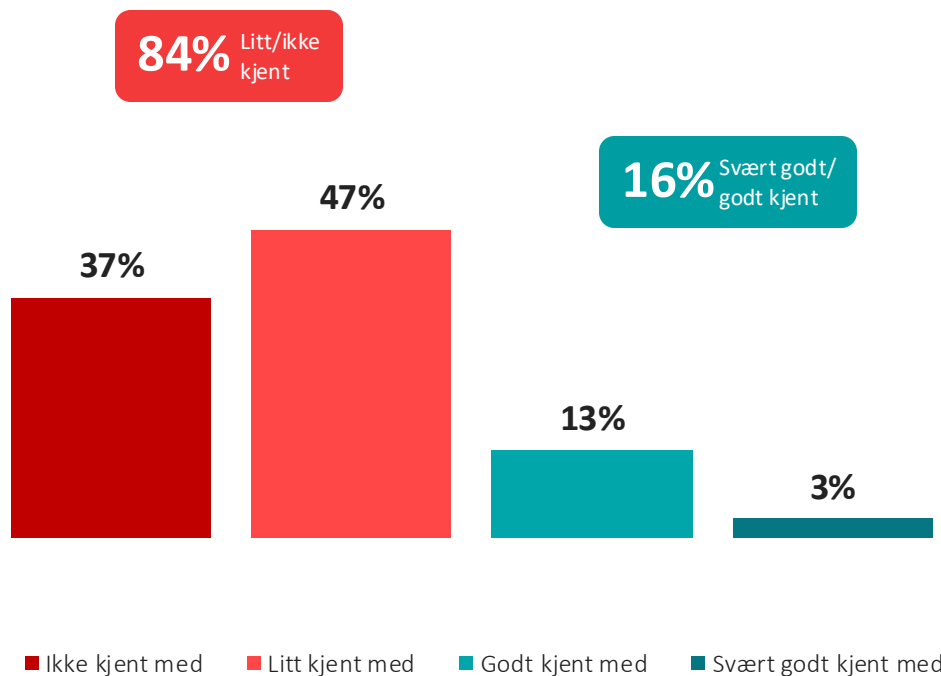
Rundt 1 av 4 er godt eller svært godt kjent med at fremmedarter som ikke bekjempes vil koste samfunnet dyrt

- Flere blant de som ikke disponerer hage (83%) svarer at de *er litt eller ikke kjent* med at skadelige, fremmede arter som ikke bekjempes vil koste samfunnet dyrt (74% totalt).
- 1 av 3 (33%) under 35 år er godt eller svært godt kjent med at fremmede arter kan koste samfunnet dyrt.

I hvilken grad er du kjent med følgende: Mange fremmede arter som er registrert i Norge forventes å bli skadelige.

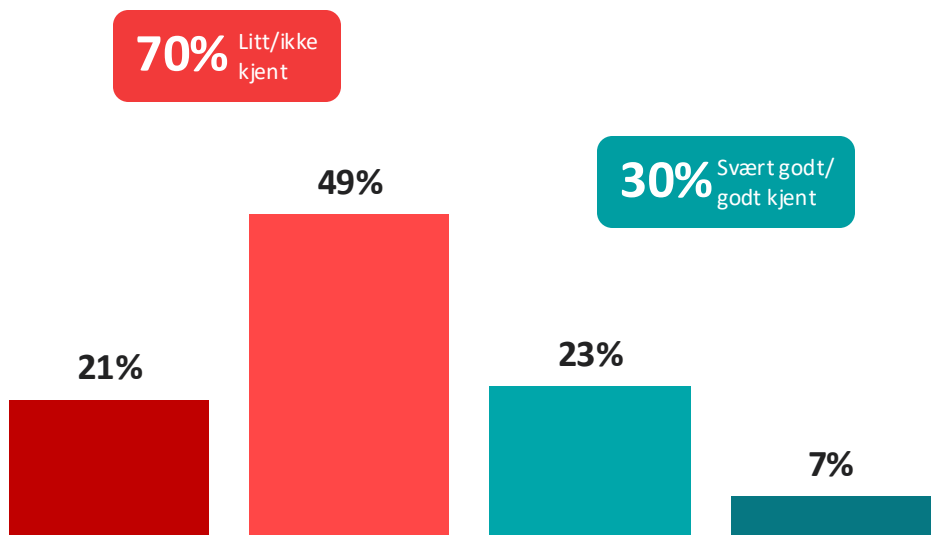
Nær 4 av 10 er ikke kjent med at mange fremmede arter i Norge forventes å bli skadelige.

- Rundt 9 av 10 (89%) blant de over 64 år og de som ikke disponerer hage (91%) er *lite eller ikke kjent* med at mange fremmede arter i Norge forventes å bli skadelig.
- 22% av de under 35 år svarer at de er *godt eller svært godt kjent* med dette, høyere enn gjennomsnittet.

I hvilken grad er du kjent med følgende: Problemet med skadelige, fremmede arter er økende, i Norge og globalt.

3 av 10 kjenner godt eller svært godt til at det er økende problem med skadelige, fremmede arter i Norge og globalt.

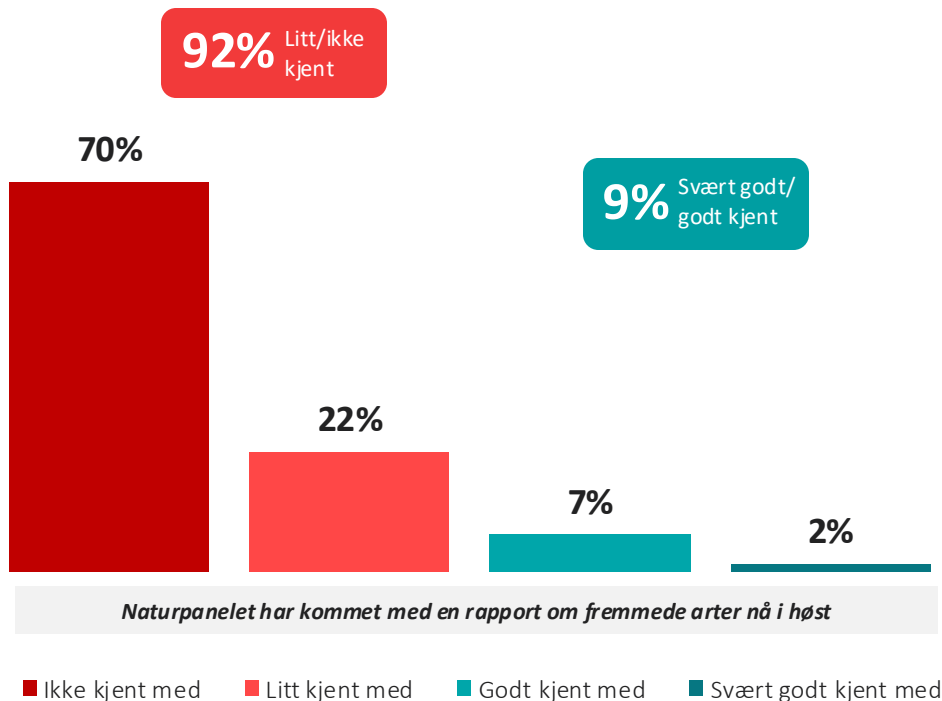
Problemet med skadelige, fremmede arter er økende, i Norge og globalt.

■ Ikke kjent med ■ Litt kjent med ■ Godt kjent med ■ Svært godt kjent med

- 8 av 10 (79%) blant de som ikke disponerer hage er *litt eller ikke kjent* med at problemet med skadelige, fremmede arter er økende, i Norge og globalt.
- 3 av 10 (29%) i alderen 35-49 år *kjenner ikke* til at det er et økende problem med skadelige, fremmede arter.

I hvilken grad er du kjent med følgende: Naturpanelet har kommet med en rapport om fremmede arter nå i høst.

Kun 9% er godt eller svært godt kjent med at Naturpanelet har kommet med en rapport om fremmede arter nå i høst

- Flere (78%) blant de som ikke disponerer hage svarer at de *ikke er kjent* med Naturpanelets rapport.
- De under 35 år (14%) svarer i større grad enn snittet (9%) at de er *godt kjent eller svært godt kjent* med rapporten om fremmede arter.

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?

Over halvparten tror inngripen fra myndighetene og tiltak fra hagesenterne vil bidra til å hindre spredning

Grunneiere bekjemper fremmede arter på sin eiendom.

Entreprenører pålegges å sikre at masser (stein og jord) er uten fremmede arter (frø, snegleegg m.m.) før massene flyttes fra ett sted til et annet.

Hagesentrene slutter å selge fremmede, skadelige arter.

Myndighetene stanser import av fremmede, skadelige arter ved grensene.

Myndighetene på alle nivåer stanser all utplantning av fremmede, skadelige arter i egne prosjekter/på egne arealer.

Privatpersoner tar ansvar for å hindre spredning fra egne hager.

Flere blir kjent med at fremmede arter kan være skadelige for norsk natur.

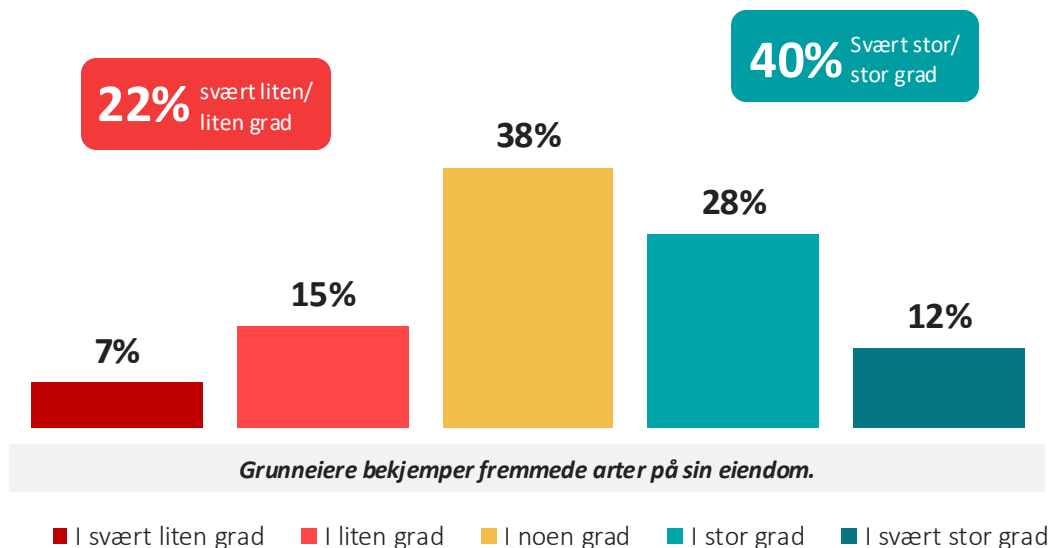

■ I svært liten grad ■ I liten grad ■ I noen grad ■ I stor grad ■ I svært stor grad

- 57 % mener hagesenterne i stor/svært stor grad kan bidra ved å slutte å selge fremmede arter.
- 43 % mener spredning i stor/svært stor grad kan hindres ved at privatpersoner tar mer ansvar.
- 39 % svarer at entreprenører i stor/svært stor grad kan bidra ved at de pålegges bedre kontroll ved flytting av masse.

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Grunneiere bekjemper fremmede arter på sin eiendom.

4 av 10 mener at grunneiers bekjempelse av fremmede arter på sin eiendom i stor eller svært stor grad kan forhindre spredning

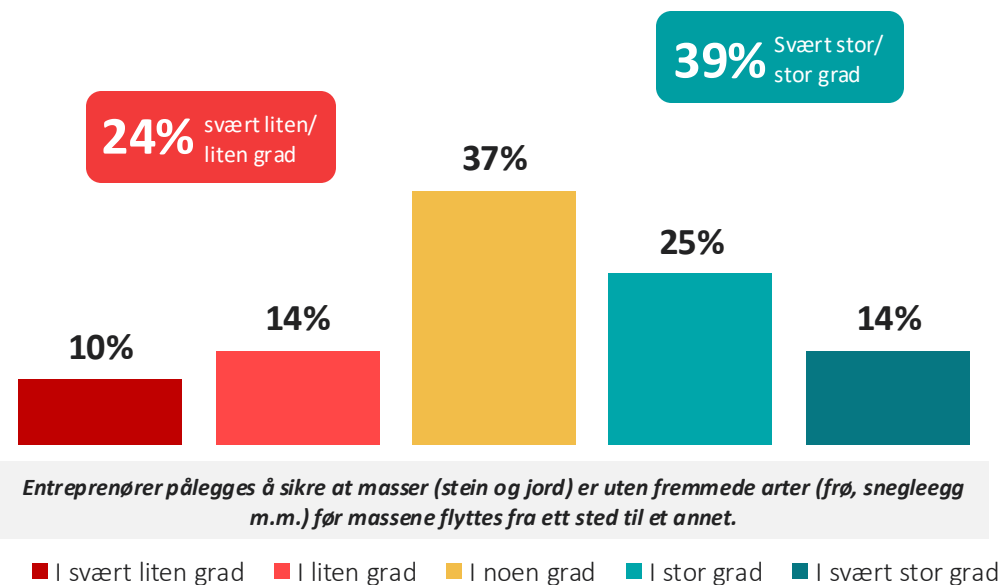

- Flere (27%) blant de som ikke disponerer hage mener at grunneieres bekjempelse av fremmede arter på sin eiendom i *liten eller svært liten grad* kan hindre spredning.
- Flere kvinner (43%) enn menn (37%) mener at grunneieres bekjempelse av fremmede arter på sin egen eiendom i *stor eller svært stor grad* kan hindre spredning.

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?

Entreprenører pålegges å sikre at masser (stein og jord) er uten fremmede arter (frø, snegleegg m.m.) før massene flyttes fra ett sted til et annet.

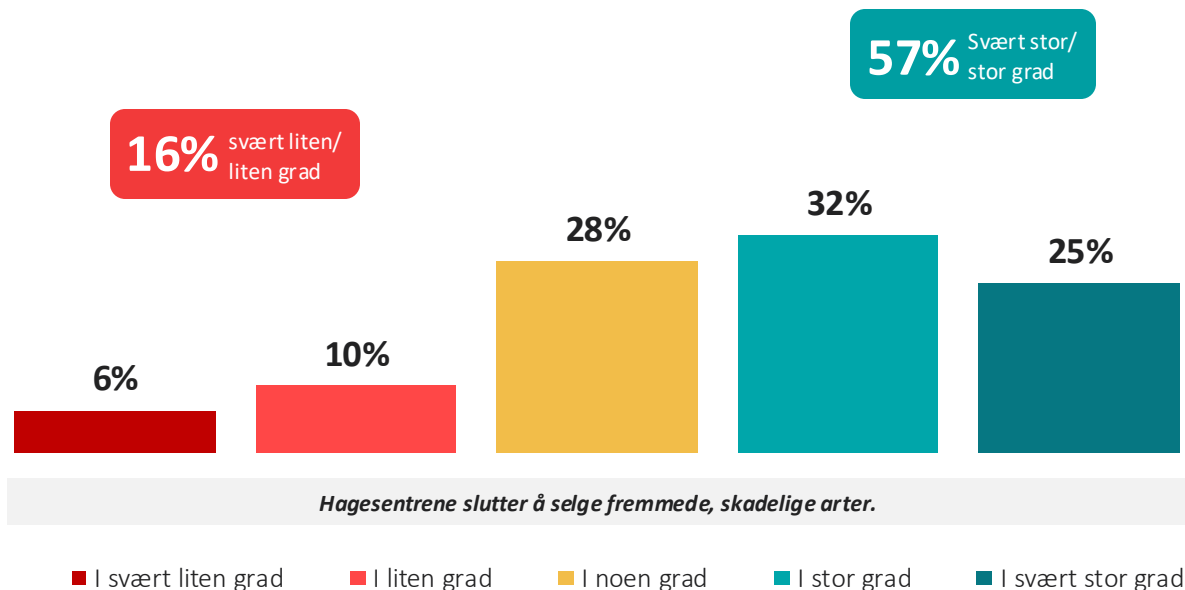
4 av 10 mener at et pålegg om at entreprenører må sikre at masse er uten fremmede arter før det flyttes i stor eller svært stor grad vil hindre spredning.

- Flere kvinner (41%) enn menn (37%) mener at et pålegg om at entreprenører sikrer at masser er uten fremmede arter i stor eller svært stor grad vil kunne hindre spredning i fremtiden.

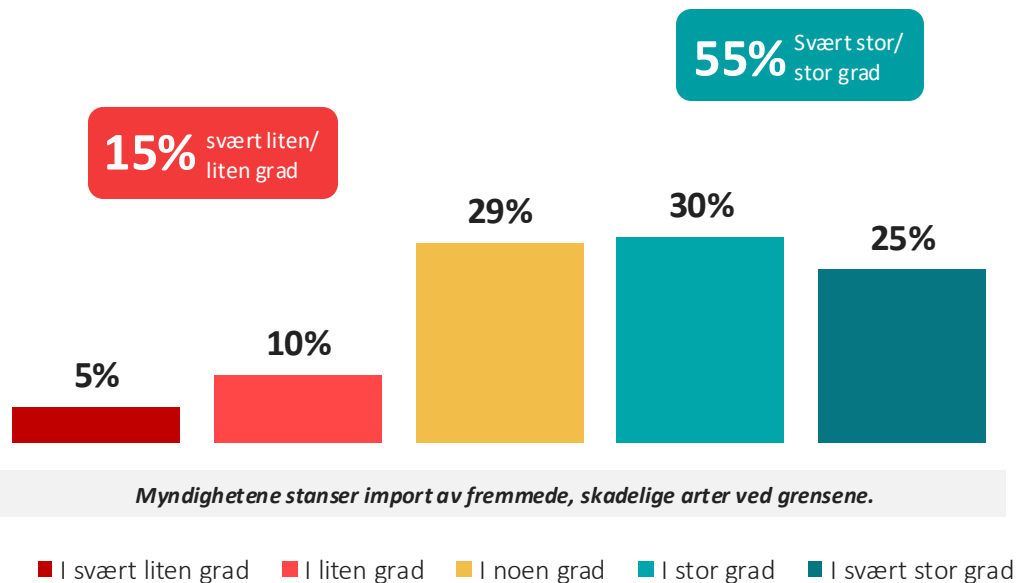
Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Hagesentrene slutter å selge fremmede, skadelige arter.

Over halvparten (57%) mener at hagesentrene i stor eller svært stor grad kan bidra til å hindre spredning ved å slutte å selge fremmede arter

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Myndighetene stanser import av fremmede, skadelige arter ved grensene.

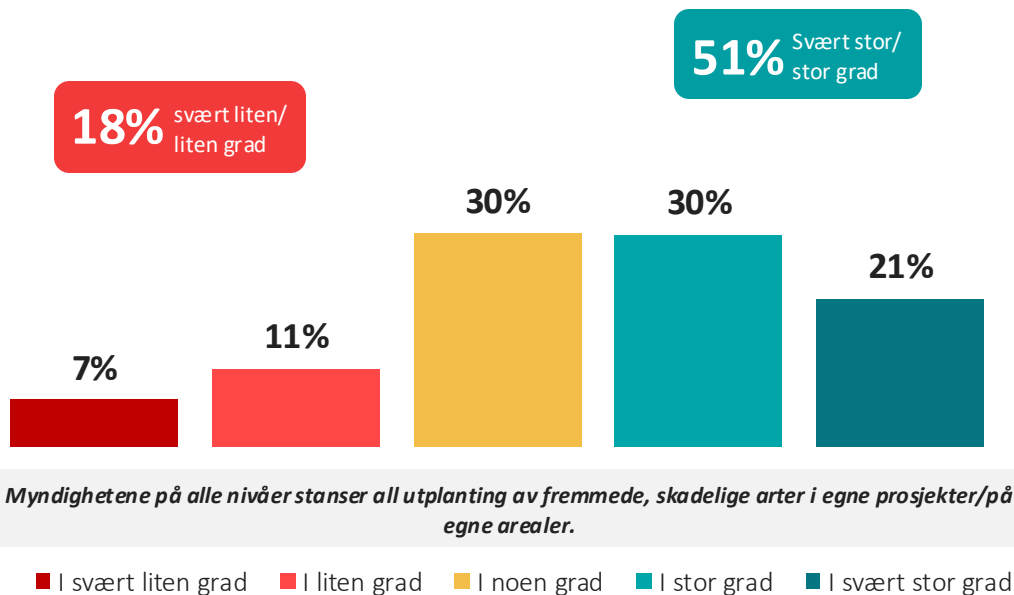
Et flertall (55%) mener myndighetenes stans av import av fremmede, skadelige arter i stor eller svært stor grad vil hindre spredning.

- Flere blant de som bor på Vestlandet (62%) mener at myndighetenes stans av import av fremmede arter i stor eller svært stor grad vil hindre spredning.

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplantning og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Myndighetene på alle nivåer stanser all utplanting av fremmede, skadelige arter i egne prosjekter/på egne arealer.

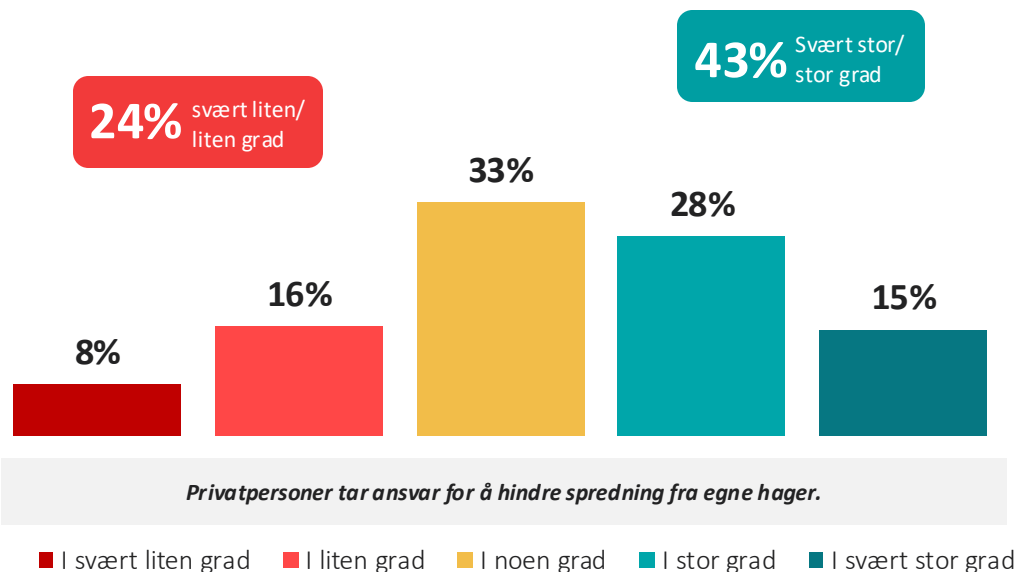
Litt over halvparten (51%) mener at en stans fra myndighetene i all utplanting av fremmede og skadelige arter i deres prosjekter og arealer i stor eller svært stor grad vil hindre spredning.

- Flere blant de i aldersgruppen 50-64 år (26%) mener at en stans i all utplanting av fremmede arter i myndighetenes prosjekter og arealer i svært stor grad vil hindre spredning.

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplanting og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Privatpersoner tar ansvar for å hindre spredning fra egne hager.

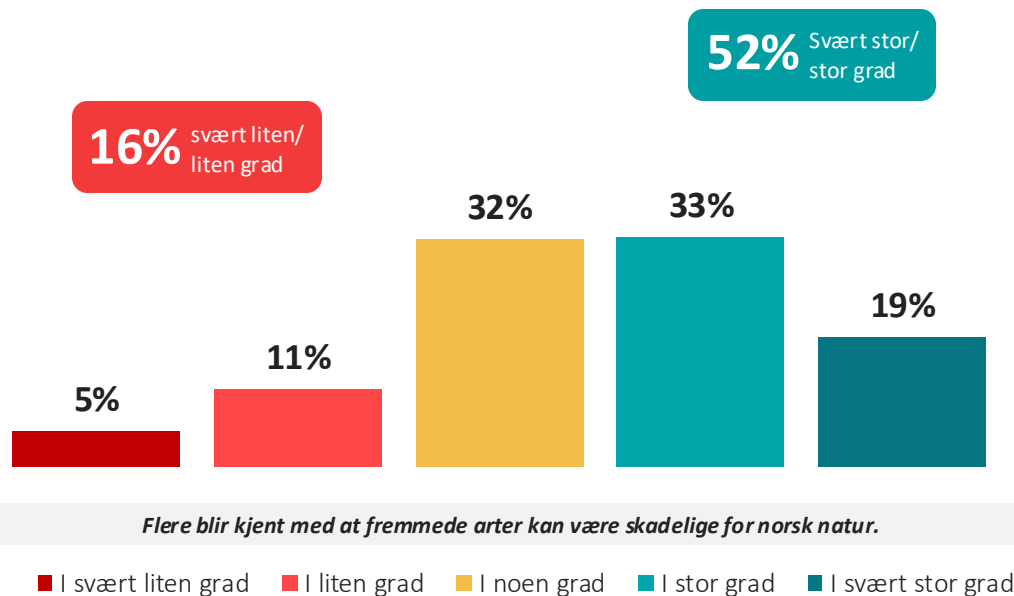
43% mener at privatpersoner i stor eller svært stor grad kan bidra til å hindre spredning av fremmede arter ved å ta ansvar for egne hager.

- Flere kvinner (47%) enn menn (40%) mener at privatpersoner *i stor eller svært stor grad* kan bidra til å hindre spredning ved å ta ansvar for egne hager.
- De uten egen hage er mer tilbøyelige til å svare at privatpersoner *i svært liten grad* kan bidra å hindre spredning ved å ta ansvar for egne hager (12%).

Fremmede arter er arter som flyttes til nye områder fordi de haiker med oss mennesker eller med transport av varer. For eksempel kom brunsneglen trolig via jordklumpen som importerte planter vokser i, og lupinene har tatt over grøftekantene etter aktiv utplanting og rømming fra hager. Etter din mening, i hvilken grad kan følgende hindre spredning i fremtiden?
Privatpersoner tar ansvar for å hindre spredning fra egne hager.

Halvparten (52%) mener økt kjennskap til hvordan fremmede arter kan være skadelig i stor eller svært stor grad kan hindre spredning

- Blant de som ikke disponerer egen hage er det færre (45%) som mener at større kjennskap til fremmede arter *i stor eller svært stor grad* kan bidra til å hindre spredning.

Hvem bør ta ansvar for at problemet med fremmede arter tas tak i? Ranger de følgende etter hvem som bør ta mest ansvar, ved å klikke på dem i din prioriterte rekkefølge.

Over halvparten mener storting og regjering bør ta størst ansvar, 57 % svarer at privatpersoner har minst ansvar.

Storting og regjering

Statsforvalterne

Kommunene

Privat næringsliv

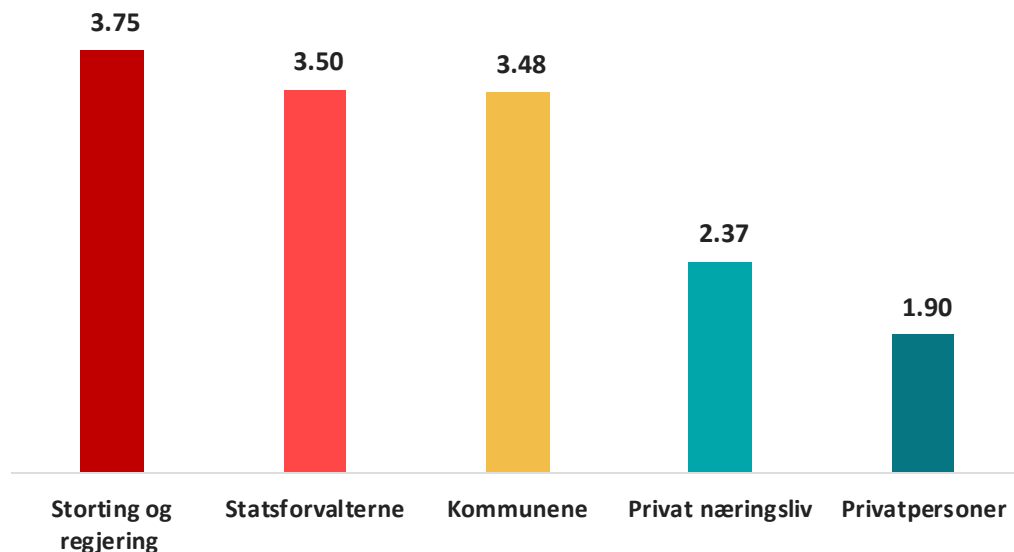
Privatpersoner

- Privat næringsliv rangeres under både nasjonale myndigheter, statsforvaltning og kommuner.
- I den yngste aldersgruppen, 18-34 år, mener 8 % at privat næringsliv har størst ansvar, dobbelt så stor andel som i hele befolkningen.
- Vestlandet (56 %) og Oslo, Akershus og Innlandet (55 %) mener i større grad enn andre regioner at storting og regjering har størst ansvar.

Hvem bør ta ansvar for at problemet med fremmede arter tas tak i? Ranger de følgende etter hvem som bør ta mest ansvar, ved å klikke på dem i din prioriterte rekkefølge.

Storting og regjering tillegges størst ansvar for at problemet med fremmede arter tas tak i, privatpersoner minst ansvar.

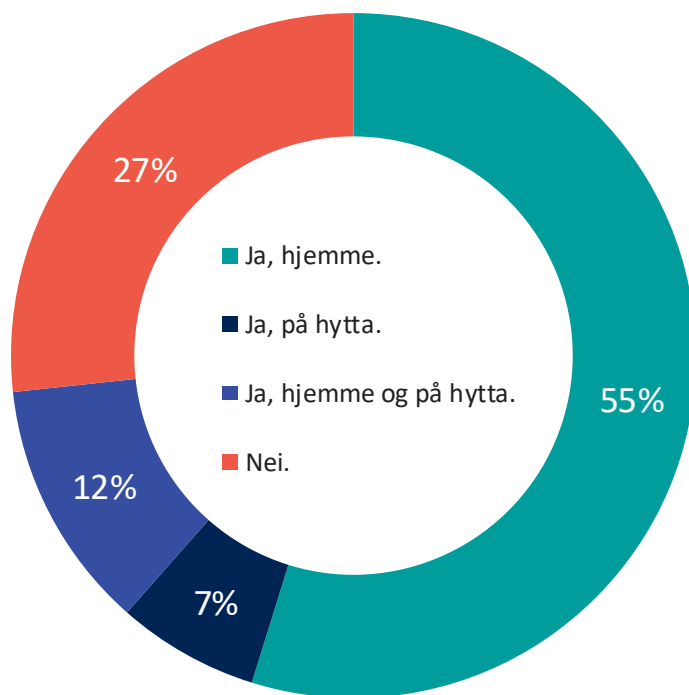

Slik leses grafen:

- Høyest prioritet gis 5 poeng, nest høyest 4 poeng, tredje høyest 3 poeng, nest lavest 2 poeng, lavest 1 poeng.
- Gjennomsnittlig poeng er vist i grafen (minimum=1, maksimum=5).
- Instansen med høyest poengsnitt tillegges mest ansvar, instansen med lavest snitt tillegges minst ansvar.

Disponerer du hage?

Nesten 3 av 4 nordmenn disponerer hage, enten hjemme, på hytta, eller begge steder

- 35 % i Oslo, Akershus og Innlandet disponerer ikke hage, lavere enn det nasjonale gjennomsnittet på 27 %.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander (blant de som disponerer hage):

Kun 13 % er enige i at de ikke ser på fremmede arter som et problem

Jeg kaster aldri hageavfallet mitt i naturen.

Jeg planter ut det jeg liker. Så lenge det selges på hagesentrene, må det være greit.

Ingen fremmede arter kan finne veien ut av min hage.

Jeg er villig til å endre hvilke planter jeg kjøper på hagesenteret for å bidra til å bekjempe problemet

Jeg ser ikke på fremmede arter som et problem. La lupiner spre seg, de er jo så vakre!

Jeg er godt kjent med at noen fremmede skadelige arter ikke skal plantes ut sånn at de kan spre seg i norsk natur.

I min kommune får vi god informasjon om hvordan kvitte oss med hageavfall på riktig måte.

Jeg er villig til å betale mer for norskproduserte planter ettersom det er et viktig tiltak mot import av nye, fremmede arter

■ Helt enig
 ■ Litt enig
 ■ Verken enig eller uenig
■ Litt uenig
 ■ Helt uenig
 ■ Ikke relevant for meg

- 70 % er villige til å endre hvilke planter de kjøper for å bekjempe problemet med fremmede arter.
- Likevel, 44 % går ut i fra at det er greite å plante ut det de liker, så lenge det finnes på hagesenterene
- Et mindretall (42 %) er enige i at de får god informasjon om hvordan de skal kvitte seg med hageavfall på riktig måte.

GAME CHANGERS

